

Wyliczanki

*Korona, korona, złoty krzyż,
powiedz, panno, gdzie ty śpisz
śpię na górze, na figurze
tam gdzie rosną złote róże
On — ona, mąż — żona,
kobieta — mężczyzna, baba — chłop*

-

*Kasia Marysia rum tum tum
stróże pyrki na pióntóm
Przyszed Pón
pyrki wzión
Kasia Marysia rum tum tum*

-

*Ini bini trykantory
Szachermacher pomidory
Szas was kisi kwas
Szuszu bula szuszu was*

-

*Entliczek pentliczek
nalowany stoliczek
Na kogo wypadnie
temu ręka przepadnie*

-

*Na wysokiej górze
rosło drzewo duże
nazywało się: Apli — papli — bliten — blau
A kto tego nie wypowie, ten nie będzie z nami grał!*

-

*Ecie pecie gdzie jedziecie
Do Torunia kupić konia
bo w Toruniu konie tanie
za dwa złote się dostanie*

-

*Ercyk percyk pomarguli
Wylecieli po trzy króli
A ty panie kapitanie
czemu nie grasz na organie?
Grałem grałem zapomniałem
Eneduna tres
Kwinta kwanta żaba pies*

•
*Siedzi ptaszek na ulicy, trzyma ziarenko pszenicy
A ja sobie stoję w kole i wybieram, kogo wolę
A ja sobie cukier dziubię i wybieram, kogo lubię
A ja lisi ogon mam, kogo zechcę, tego wybieram*

•
*Ene due rike fake
torba borba ósme smake
meus meus kosmateus
i morele baks
i morele torba baks!*

źródło	<ul style="list-style-type: none">• Cieślukowski J., <i>Wielka zabawa. Folklor dziecięcy, wyobrażenia dziecka, wiersze dla dzieci</i>, Wrocław 1985• Pisarkowa K., <i>Wyliczanki polskie</i>, Warszawa, 1988
region	powszechne
nagrania dostępne w internecie	Laboratorium Zabaw Tradycyjnych https://soundcloud.com/muzykatradycyjnapi/wyliczanki-korona https://soundcloud.com/muzykatradycyjnapi/wyliczanki-kasia-marysia https://soundcloud.com/muzykatradycyjnapi/wyliczanki-ini-bini https://soundcloud.com/muzykatradycyjnapi/wyliczanki-entliczek https://soundcloud.com/muzykatradycyjnapi/wyliczanki-na-wysokiej-gorze https://soundcloud.com/muzykatradycyjnapi/wyliczanki-ecie-pecie https://soundcloud.com/muzykatradycyjnapi/wyliczanki-ercyk-percyk https://soundcloud.com/muzykatradycyjnapi/wyliczanki-siedzi-ptaszek https://soundcloud.com/muzykatradycyjnapi/wyliczanki-ene-due https://youtu.be/QR9Yh5DIxeQ
kategoria	zabawa językowa, mętowanie, zabawa z rytmem
grupa docelowa	grupy; dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, młodzież, rodziny, dorośli
opracowanie	Karolina Ociepka, Marta Domachowska, Marta Urban-Burdalska

Wyliczanki

Korzyści z zastosowania wyliczanek z perspektywy pedagoga przedszkolnej pracującej metodą Montessori

Anna Meina

- Zabawa odpowiednia dla każdej grupy wiekowej w przedszkolu;
- treść wyliczanki można dopasować do tematu przerabianego programowo lub zainteresowań dzieci uatrakcyjniając tym samym czas zajęć;
- są bardzo pomocne przy nauce radzenia sobie z podejmowaniem wyboru.

Treści i obszary programowe z podstawy wychowania przedszkolnego

- Kształtowanie gotowości do nauki czytania i pisania;
- Wspomaganie rozwoju mowy oraz innych umiejętności komunikacyjnych dzieci;
- Stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających wyzwaniu pozytywnej motywacji do nauki czytania i pisania;
- Doskonalenie procesów poznawczych: analizy i syntezy słuchowej;
- Wspieranie dzieci w rozwoju czynności intelektualnych, które stosują w poznawaniu i rozumieniu siebie i swojego otoczenia;
- Eksperymentowanie z rytmem, głosem, dźwiękami i ruchem, rozwijające wyobraźnię muzyczną;
- Pobudzanie kreatywności i inwencji twórczej;
- Kształtowanie umiejętności społecznych dzieci: zgodne funkcjonowanie w zabawie i w sytuacjach zadaniowych.

Cele ogólne

- Wspomaganie rozwoju mowy dzieci;
- Wspomaganie rozwoju intelektualnego dzieci;
- Kształtowanie gotowości do nauki czytania i pisania;
- Doskonalenie umiejętności współdziałania w grupie;
- Ćwiczenie zapamiętywania krótkich rymowanek;
- Ćwiczenie pamięci ruchowej i koordynacji sensoryczno — motorycznej;
- Ćwiczenie słuchu fizjologicznego i fonematycznego;
- Rozwijanie inicjatywy i aktywności w zabawie;
- Wchodzenie w interakcje z innymi uczestnikami zabawy;
- Rozwijanie świadomości własnego ciała, przestrzeni oraz działania w niej;
- Wyzwalanie pozytywnych uczuć i emocji;
- Kształtowanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach problemowych;
- Doznawanie przyjemności i radości ze wspólnego kontaktu dzieci z rówieśnikami.

Cele szczegółowe (dziecko)

- Dzieli zdanie na wyrazy;
- Dzieli wypowiedziane wyrazy na sylaby;
- Przestrzega ustalonych reguł podczas zabaw;
- Aktywnie uczestniczy w zabawie;
- Potrafi czekać na własną kolej;

- Wykazuje inicjatywę i jest aktywne w zabawie;
- Ma poczucie siły i własnej wartości;
- Akceptuje samego siebie;
- Buduje więź z grupą i nauczycielem;
- Obdarza uwagą inne dzieci i osoby dorosłe;
- Doskonali umiejętności współdziałania w grupie;
- Potrafi obserwować, słuchać i wyciągać wnioski;
- Poprawnie wymawia proponowane słowa;
- Dostrzega rytm;
- Kontroluje własne zachowanie;
- Właściwie zachowuje się w sytuacjach trudnych, rozwiązuje problemy wspólnie z kolegami;
- Uczy się wspomagania kolegów – nieśmiałych, słabszych, młodszych;
- Przewiduje konsekwencje podejmowanych wyborów;
- Poszerza zasób słownictwa.

Wyliczanki

Korzyści z zastosowania wyliczanek z perspektywy logopedki, mioterapeutki, terapeutki mowy

Jolanta Kosicka

Zalety wyliczanek, rymowanych wierszyków czy zabaw słownych są nie do przecenienia. Mądrze wykorzystane poprawią dykcję, nauczą nas, jak efektywnie oddychać podczas mówienia i jak planować nabieranie odpowiedniej ilości powietrza. Kwestia braku tchu lub „łapania zadyszki” w trakcie mówienia jest bardzo popularnym problemem w gabinecie logopedycznym. Przekonanie, że przed każdą frazą powinniśmy nabrać hektolitry powietrza sprawia, że zamiast swobodnego wypowiedzania się, słyszymy party głos spowodowany nadmiernym ciśnieniem podgłośniowym. Zbyt duża ilość powietrza uaktywnia mięśnie zewnętrzne krtani (funkcja ochronna dla fałdów głosowych przed nadmiernym na nie naciskiem powietrza), napina klatkę piersiową i powięź szyi. W połączeniu z błędnym przekonaniem o konieczności mówienia „z przepony” może prowadzić do nawykowego używania mięśni zwieracza gardła podczas mówienia, a tym samym wysiłkowej fonacji. Efektem tych przekonań są często guzki na fałdach głosowych, niedomykalność tychże, głos party, zapowietrzony, z chrypką, a w dalszej perspektywie: problemy dykcyjne (najczęściej i najszybciej sygnalizuje nam o tym głoska [r] oraz szereg szumiący), uczucie guli w gardle, zaburzenie funkcji języka, a także problemy trawienne (trawienie zaczyna się od fazy głowowej). Zamiast swobodnego przepływu i zdrowej fonacji mamy atak na krtań. Warto więc, zamiast tak bardzo popularnych, niestety, ćwiczeń z korkiem w ustach (powodujących między innymi seplenienie przyzębowe, problemy ze stawem skroniowo-żuchwowym, napinające dno jamy ustnej), poświęcić nieco więcej czasu i uwagi rymowankom.

Rymowanki:

- pomagają ćwiczyć pamięć,
- rozładują napięcie związane z pierwszą wizytą u mioterapeuty,
- osławają nas z naszym głosem poprzez zabawę,

- pomagają w pracy nad uważną, nieinwazyjną dykcją,
- pomagają w pracy nad realizacją samogłosek,
- pomagają w pracy nad akcentami,
- pomagają w pracy nad interpretacją,
- pomagają w pracy nad intonacją,
- są pomocne w ćwiczeniu głośnego czytania,
- są pomocne w badaniu zasobów swojego głosu,
- pomagają w pracy nad impostacją głosu,
- pomagają w pracy nad oddechem,
- pomagają w pracy nad wokalizą, rapowaniem, dubbingowym naśladownictwem różnych postaci,
- wzmacniają poczucie wartości,
- są ćwiczeniem odwagi do publicznego zabierania głosu,
- są ćwiczeniem swobodnej fonacji,
- pomagają w pracy nad nie płynnością mówienia (zacinanie się, jąkanie),
- pomagają w pracy nad dynamiką (głośno—cicho, różnicowanie),
- są pomocne podczas prowadzenia warsztatów „Audyty mowy”, jako wsparcie przy wstępnej diagnozie logopedycznej w grupie,
- są pomocne przy warsztatach „Komfort mowy”, w pracy z Kobietami — wzmacnianie odwagi, praca z ich przekonaniami na temat siebie i swojego głosu,
- są pomocne w pracy z zasobami grupy,
- dostosowanie się do rytmu wyliczanki — w przypadku robienia podkładu przez grupę (beat box) zarówno wyliczający, jak i grupa mobilizują się do jego utrzymania; praca zespołowa podczas nietrzymania rytmu i tempa przez wyliczającego (ramy rytmiczne) lub wpasowanie się w niespójny podkład,
- rozwijają umiejętność słuchania,
- są pomocne w procesie wyciszania grupy,
- wspierają integrację,
- wspierają w nauce radzenia sobie z niepowodzeniami (bycie ostatnią wybraną osobą).

W przypadku nie płynności mówienia, rapowanie wyliczanek uczy pacjenta prawidłowej koordynacji oddechowo — fonacyjnej. Przedłużanie samogłosek („Maaaaamo mamoo, Cooooooo co co, Jaaaaaaadą goście, Nooooooo to co”), różnorodność intonacyjna (pytająco, ze zdziwieniem, ze złością, jednostajnie, itp.), zabawa akcentami, praca nad dynamiką, praca nad głoskami zwarto-wybuchowymi (np. p—b, k—g, t—d), różnicowanie brzmienia samogłosek po włączeniu masażu dna jamy ustnej (porównanie ich realizacji po rozluźnieniu jamy ustnej), mówienie tej samej wyliczanki w metrum 3/4 lub 4/4.

- Dla aktorów i wokalistów przyspieszenie tempa wyliczania przy zachowaniu swobodnego przepływu powietrza, dobrej dykcji i bez generowania zbędnych napięć w ciele i obrębie aparatu orofacjalnego może być nie lada wyzwaniem;
- Podczas warsztatów grupowych, jako część integracyjna w celu przełamania zawstydzenia, pomoże nawiązać relacje, rozładować atmosferę. Ponownie pojawia się kwestia odwagi wypowiedzania się publicznie, zabierania głosu, odważania się na wyjście poza strefę swojego komfortu, spróbowania nowych rzeczy;
- Praca z zasobami — zarówno indywidualnymi, jak i tymi w grupie. Element pozytywnego współzawodnictwa mile widziany;
- Praca z oddechem — nie zwiększam tempa wypowiedzi i liczby wypowiedzianych słów/fraz, dopóki nie poczuję komfortu w mówieniu (spokojne mówienie 1—2 słów, po nich oddech, następnie 3—4 słów, i stopniowe zwiększanie liczby wypowiedzianych słów);

- Planowanie oddychania — można zmieniać miejsca nabierania oddechu, kontrolować fazę wydechu. Szacunek i uważność względem swoich możliwości, respektowanie granic dyskomfortu, badanie możliwości;
- Zabawy w kanonie — dla nieco bardziej zaawansowanych pacjentów. Ta sama wyliczanka mówiona w kanonie. Ćwiczymy selektywność słuchową, skupienie, współpracę w grupie w kwestii tempa mówienia, słuchanie siebie nawzajem i swoich komunikatów;
- W sytuacjach stresowych jako rozładowanie napięcia, skupienie się na oddechu, na metrum, na pulsie, na tempie;
- W połączeniu z dotykiem, głaskami, odczulaniem i podobnymi manipulacjami, jako przygotowanie pacjenta z zaburzeniami w obrębie narządu żucia do badania palpacyjnego wewnątrzustnego. Tutaj również dostosowujemy intonację głosu, tempo mówienia, głośność do pacjenta;
- W praktyce wzmacniania głosu można skandować wyliczanki w połączeniu z tańcem, ruchem, gestami;
- Interpretacyjnie, jako zrytmizowana baza do ćwiczenia różnych wariantów akcentowych (akcent na raz: Idzie rak, NIEborak, JAK uszczyplnie, BĘdzie znak; akcent na dwa: iDZIE rak, nieBORak, jak Uszczyplnie, bĘDZIE znak; następnie akcent na trzy, na cztery, nawet na pięć — wersja dla nieco bardziej zaawansowanych).

Wyliczanki

Korzyści z zastosowania wyliczanek z perspektywy pedagogiki specjalnej, neurologopedki

Magdalena Borek

Wyliczanki można wykorzystać w szeroko pojętej edukacji dzieci młodszych, zarówno pracując indywidualnie, jak i grupowo. Można je kierować do dzieci rozwijających się prawidłowo, jak również do dzieci rozwijających się nieprawidłowo. Ta forma zabaw może być doskonałym narzędziem do pracy z rodzicami, nauczania i informowania ich o walorach psychoedukacyjnych zabawy podczas spotkań warsztatowych dla rodziców. Wyliczanki mogą posłużyć również jako narzędzie w terapii logopedycznej dzieci, a w szczególności dzieci z niepełnością mówienia; w pracy nad intonacją i modulacją w emisji głosu. Niepełność mówienia jest zaburzeniem swobodnego przechodzenia od jednego elementu wypowiedzi do drugiego oraz zakłóceniem jej tempa i rytmu. Charakteryzuje się powtarzaniem sylab i wyrazów, przeciąganiem głosek, zablokowaniem głosu, wypowiedzianiem dodatkowych dźwięków lub słów. Opóźniony rozwój mowy polega na opóźnieniu lub braku zdolności do poprawnego komunikowania się werbalnego w wieku, w którym większość dzieci osiąga już ten etap rozwoju.

Zastosowanie (sposób zastosowania, warunki konieczne do spełnienia)

Wyliczanki można potraktować jako ćwiczenia emisyjne w logopedii, czyli realizowanie tekstu na jednym pełnym wydechu, głośno. Rymowanki te mogą stanowić przykład wierszy dykcyjnych jako metoda pracy w emisji głosu i dykcji. Przyspieszając tempo mowy podczas wymawiania wyliczanki można ćwiczyć z dziećmi mięsność, elastyczność i zwinność narządów artykulacyjnych. Wskazane jest wcześniejsze rozgrzanie aparatu artykulacyjnego i przygotowanie do szybszego mówienia.

Skuteczność ćwiczeń wzrasta, jeśli mogą być systematycznie realizowane. Niektóre dzieci z niepłynnością mówienia przejawiają lęk przed wypowiedaniem się — dziecko boi się mówić, aby nie zająknąć się. Wyliczanki można urozmaicić o ćwiczenia oddechowe, które przyczyniają się również do wydłużenia fazy wydechowej i umiejętności panowania nad siłą wydechu. Wyliczanki można potraktować jako formę ćwiczeń artykulacyjnych przyczyniających się do usprawnienia i uwrażliwienia artykulatorów dziecka. Np. wymawianie na jednym wdechu wyliczanki „Ecie pecie, gdzie jedziecie”. Doskonalimy w ten sposób i wydłużamy fazę oddechową. Kolejną formą ćwiczeń mogą być ćwiczenia słuchowe. Terapeuta nadaje rytm wyliczanki, a dziecko naśladuje go. Zasadnym jest wprowadzenie prostego instrumentu muzycznego i wystukiwanie rytmu z dzieckiem.

Dodatkowym atutem wprowadzania wyliczanek do terapii logopedycznej są korzyści w postaci bogacenia słownictwa, rozwijania umiejętności budowania zdań. Dziecko ma zapamiętać sekwencję i powtarzać po dorosłym, uczy się współdziałać i prowadzić dialog naprzemienny. Nie wywieramy nacisku na dokładne powtórzenie. Rozszerzeniem techniki może być nagranie wyliczanki na nośnik elektroniczny i wysłuchiwanie w formie spowolnionej lub przyspieszonej przez dziecko. Wspomaga to pośrednio rozwój poznawczy, zapamiętywanie oraz koncentrację na mowie. Wyliczanki mogą być wykorzystane jako element rozmowy o gwarze i tradycji w edukacji.

Niezaprzeczalnym atutem wyliczanek w edukacji szkolnej jest uwrażliwienie na odbiór mowy z uwagi na piękno języka gwarowego. Podczas zajęć zaobserwowano zainteresowanie dzieci nowymi słowami i chęć powtarzania ich. Buduje to wrażliwość dzieci na nowe dźwięki i słowa. W przypadku dzieci z opóźnionym rozwojem mowy, spotkanie z nowym, nieznanym słowem może wpłynąć pozytywnie na aspekt słuchowy i chęć powtarzania nowych dźwięków, bez presji prawidłowego ich wymówienia. Wyliczanki stanowią bogate źródło oddziaływania terapeutycznego, które można wykorzystać podczas pracy z różnymi dziećmi o nietypowym rozwoju. Konieczna jest wówczas indywidualizacja podejścia prowadzącego i dostosowanie do potrzeb i możliwości dzieci. Ważne jest stosowanie zasady stopniowania trudności.

Wykorzystanie zabawy w spotkaniach z rodzicami może przyczynić się do budowania pozytywnych relacji rodziców z dziećmi i budowania kontaktu opartego na bezpieczeństwie i wzajemnym zaufaniu.

Bibliografia

- Kamińska D., *Wspomaganie płynności mowy dziecka — profilaktyka, diagnoza i terapia jąkania wczesnodziecięcego*, Kraków 2006.
- Walencik-Topiłko A., *Głos jako narzędzie. Materiały do ćwiczeń emisji głosu dla osób pracujących głosem i nad głosem*, Gdańsk 2009.

Wyliczanki

Korzyści z zastosowania wyliczanek z perspektywy metodyczki oraz nauczycielki rytmiki i kształcenia słuchu

Joanna Tomkowska

Wyliczanki to skandowane teksty, mające na celu losowe wskazanie osoby, która wykona określoną czynność lub zadanie. Materiał słowny wyliczanek jest bardzo zróżnicowany, niejednokrotnie śmieszny, przez co atrakcyjny dla dzieci. Rymowany, powtarzany tekst łatwo zapamiętują nawet małe dzieci, co sprzyja rozwijaniu nauki mowy i pamięci. Każda wyliczanka posiada też swój własny rytm. Wyliczanki o zróżnicowanym rytmie można wykorzystać na lekcjach rytmiki w szkole muzycznej oraz w przedszkolu (w uproszczonej formie) i realizować na różne sposoby. Wyliczanki należy wypowiadać w stałym tempie (jest to ciekawe zadanie na utrzymanie pulsu). Może to robić wybrana osoba lub cała grupa. Poniżej opisuję przykłady zabaw do kilku wybranych wyliczanek, przeznaczone głównie dla uczniów szkół muzycznych.

Kasia, Marysia, rum tum tum,

stróże pyrki na pióntóm.

Przyszedł pón, (całe) pyrki wzión,

Kasia, Marysia, rum tum tum.

Mów to co ja!

Uczestnicy zebrani w jednym miejscu, powtarzają słowa zawierające głoskę „r”, proponowane przez prowadzącego, np.:

Marrrrrrrrysia, pyrrrrrrrrrki, strrrrrrrróże, rrrrrrrrrrrrum tum tum.

Słowa wypowiedane są w zróżnicowany sposób (np. wysoko, nisko, cicho, nieco głośniej, powtarzane, przerywane, itd.).

Ostinato¹ gestodźwięków

klaskanie

klepanie dłońmi o klatkę piersiową

klepanie dłońmi o uda

Grupa realizuje wielokrotnie ostinato gestodźwięków. W momencie, w którym cały rytm jest już opanowany, prowadzący wprowadza tekst wyliczanki. Uczestnicy powtarzają w formie echa kolejne wersy, wypowiedane przez prowadzącego, bez przerywania ostinata. Jest to zadanie na podzielność uwagi i koordynację.

1 Ostinato to stale powtarzany motyw rytmiczny lub melodyczny.

- Na kogo wypadnie, na tego bęc!

Uczestnicy skandują słowa wyliczanki, jednocześnie prowadzący wskazuje rytmicznie na kolejnych uczniach. Ten, który zostanie wskazany na końcu wyliczanki, odpowiada na muzyczne pytanie, zadane przez prowadzącego lub kogoś z grupy.

- Zmiany dynamiki

Uczestnicy skandują tekst wyliczanki. Wybrana osoba – dyrygent pokazuje dłońmi (we wcześniej umówiony sposób), z jaką dynamiką grupa ma wypowiadać tekst.

- Analiza rytmu wyliczanki

Ka - sia Ma - ry - sia rum tum tum, stró - że pyr - ki na pión - tóm.

Przy - szedł pón, ma - łe pyr - ki wzión, Ka - sia Ma - ry - sia rum tum tum.

a) uczestnicy wyklaskują rytm wyliczanki;

b) uczestnicy analizują wartości i grupy rytmiczne występujące w rytmie;

c) uczestnicy wykonują rytm gestodźwiękami w następujący sposób:

- ćwierćnuty – tupnięcie,
- ósemki – klaskanie,
- szesnastki – naprzemienne uderzanie dłońmi o uda.

- Kanon

Uczestnicy podzieleni na dwie grupy. Jedna grupa klaszcze rytm, a druga grupa rozpoczyna klaskanie, gdy pierwsza rozpoczyna trzeci takt.

- Wykonanie krokami z taktowaniem

Uczestnicy ustawieni w kole, wykonują cały rytm krokami, z taktowaniem na 4/4.

- Pilnuj pulsu!

Uczestnicy siedzą w kole – wszyscy otrzymują dowolne instrumenty perkusyjne. Każdy uczestnik gra na swoim instrumencie jedną, kolejną grupę rytmiczną, równą ćwierćnucie. Kto się spóźni lub pomyli i nie zagra w odpowiednim czasie, odpada z zabawy.

Uwaga! Na hasło „już” – następuje zmiana kierunku.

- Piosenka

Ka - sia, Ma - ry - sia, rum, tum, tum, sró - że, pyr - ki, na pión - tón.

Przy - szedł pón, ma - łe pyr - ki wzión, Ka - sia, Ma - ry - sia, rum tum tum!

● Orkiestra sztabkowa

Uczestnicy, podzieleni na trzy grupy, otrzymują Bum Bum Rurki:

- I grupa otrzymuje dźwięki akordu C dur: C–E–G
- II grupa otrzymuje dźwięki akordu F dur: F–A–C
- III grupa otrzymuje dźwięki akordu G dur: G–H–D

Grupy realizują akompaniament do piosenki wg zapisu nutowego.

W podobny sposób można realizować inne wyliczanki o ciekawym rytmie:

Entliczek, pentliczek,

malowany stoliczek,

na kogo wypadnie,

temu ręka przepadnie.

En - tli - czek pen - tli - czek, ma - lo - wa - ny sto - li - czek,
na ko - go wy - pad - nie, te - mu rę - ka prze - pad - nie.

Słowa tej wyliczanki w naturalny sposób układają się w metrum trójdzielne.

● **Korona, korona, złoty krzyż,**

powiedz, panno, gdzie ty śpisz.

Śpię na górze, na figurze,

tam gdzie rosną złote róże.

On – ona, mąż – żona,

kobieta – mężczyzna, baba – chłop.

Ko - ro - na, ko - ro - na, zło - ty krzyż, po - wiedz pan - no, gdzie ty śpisz.
Śpię na górze na figurze, tam gdzie rosną złote róże.
On, o - na, mąż, żo - na, ko - bie - ta, męż - czyz - na, ba - ba, chłop!

W tej wyliczance występują trzy rodzaje wartości i grup rytmicznych: ćwierćnuty, ósemki i triole.

- Grupy rytmiczne

Każdej wartości lub grupie rytmicznej podporządkowane jest słowo:

- „korona” to triola,
- „baba” to dwie ósemki,
- „chłop” to jedna ćwierćnuta,

Uczestnicy poruszają się swobodnie po całej sali w rytmie podskoków. Gdy rytm się zmieni, wykonują następujące czynności:

- triola – naprzemiennie klepią dłońmi kolana,
- ósemki – klaszczą,
- ćwierćnuty – tupią nogą.

- Zabawa w dyrygenta

Uczestnicy podzieleni na trzy grupy. Każda grupa otrzymuje inny rodzaj instrumentów (np. bębenki, tamburyna, klawesy).

- I grupa – tamburyna – ćwierćnuta,
- II grupa – bębenki – ósemki,
- III grupa – klawesy – triola.

Dyrygent (prowadzący lub uczestnik) pokazuje, która grupa ma grać. Po chwili następuje zamiana grup oraz dyrygenta.

- Orkiestra rytmiczna

Uczestnicy, podzieleni na trzy grupy oraz instrumenty i grupy rytmiczne, jak wyżej. Realizują rytm wyliczanki, grając tylko w miejscu występowania swojej grupy.

Kuszka ra monicha

am ta es

Ekite mekite cukite me

abel fabel domine

- Tworzenie rytmów z ww. grup rytmicznych

The image shows two staves of musical notation. The first staff is in 4/4 time and contains the lyrics "Kusz - ka ra mo - ni - cha, am - ta es." There are two boxed sections labeled "I" and "II" above the staff. The second staff contains the lyrics "E - ki - te me - ki - te cu - ki - te me, a - bel fa - bel do - mi - ne." and features rhythmic notation with triplets (indicated by a '3' above groups of three notes) and eighth notes.

Rytm ten nadaje się do analizy występujących w nim grup rytmicznych, realizacji w kanonie, wykonania krokami, itd.

Ini bini trykantory

Szacher macher pomidory

Szas was kisi kwas

Szuzu bula szuzu was

W tej wyliczance występują słowa o zróżnicowanym brzmieniu. Można je wykorzystać do ćwiczeń ortofonicznych, oddechowych i emisyjnych.

- Ćwiczenie emisyjne

Uczestnicy śpiewają piosenkę od różnych dźwięków (podanych przez prowadzącego), z wyraźnym artykułowaniem tekstu:

I - ni bi - ni try - kan - to - ry, sza - cher ma - cher po - mi - do - ry,
3
szas was ki - si kwas, szu - szu bu - la szu - szu was.

- Rap

Wybrana osoba wykonuje tekst wyliczanki, rapując krótkie fragmenty (po jednym takcie) — grupa powtarza usłyszaną propozycję. Osoba rapująca wykorzystuje tylko słowa wyliczanki — może jedynie zmieniać ich kolejność, rytm, może je powtarzać lub pomijać.

- Dialog aktorski

Uczestnicy dobierają się parami, a następnie przeprowadzają między sobą dialog z użyciem słów wyliczanki. Mogą zmieniać rytm, tempo, itp., jak w poprzednim zadaniu. Głównym celem jest jednak dodanie emocji oraz improwizowanego ruchu. Osoba prowadząca może zadać temat, który uczestnicy mają zobrazować gestem i ruchem. np. Pożar, Zaproszenie na kawę, Przekazanie ważnej nowiny, Kłótnia, itd.

Laboratorium Zabaw Tradycyjnych

Niniejsza karta zabawy i opisy eksperckie są efektem prac Laboratorium Zabaw Tradycyjnych – projektu o charakterze badawczym i edukacyjnym, którego celem jest analiza tradycyjnych zabaw dziecięcych pod kątem możliwości ich wykorzystania wśród dzieci z różnymi potrzebami oraz zbadanie ich właściwości – wpływu na dzieci na polu rozwojowym, terapeutycznym, społecznym i psychologicznym. Tym samym celem projektu jest również promowanie aktywnego korzystania z kultury tradycyjnej w pracy z dziećmi.

Koncepcja i realizacja projektu:

Karolina Ociepka, Marta Urban-Burdalska, Marta Domachowska, Katarzyna Rosik

Opracowanie graficzne i skład:

Katarzyna Rosik

Organizator:

Forum Muzyki Tradycyjnej

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
w ramach programu Narodowego Centrum Kultury: EtnoPolska. Edycja 2023

Partnerzy:

mozaika

Muzeum Etnograficzne
im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej
w Toruniu

Fundacja
Muzyka jest
nieskończona

Patron medialny

muzyka
tradycyjna.pl